

Показники безпеки (вимоги) до харчових добавок

I. Загальні положення

1. Ці Показники безпеки (вимоги) визначають загальні умови використання харчових добавок у харчових продуктах та вимоги до їх маркування операторами ринку харчових продуктів.

2. Ці Показники безпеки (вимоги) не поширюються на:

- 1) допоміжні матеріали для переробки;
- 2) речовини, що використовуються як засоби захисту рослин;
- 3) поживні речовини, що додаються в харчові продукти;
- 4) речовини, що використовуються для обробки води питної;
- 5) харчові ароматизатори;
- 6) харчові ензими.

3. Не вважаються харчовими добавками та не підпадають під дію цих Показників безпеки (вимог) такі харчові продукти та речовини:

- 1) моносахариди, дисахариди або олігосахариди, а також харчові продукти, що містять ці речовини, які застосовуються з метою надання харчовим продуктам солодкого смаку;

2) харчові продукти, у висушеній або концентрованій формі, у тому числі харчові ароматизатори, додані під час виробництва багатокomпонентних харчових продуктів, через їх ароматичні, смакові або поживні властивості разом із вторинним забарвлюючим ефектом;

3) речовини, що використовуються у виробництві захисних і покривних матеріалів харчових продуктів, які не є їх частиною та не призначені для споживання разом із цими харчовими продуктами;

4) харчові продукти, що містять пектин, і отримані з сушеної яблучної макухи або шкірки цитрусових або айви, а також з їх сумішей, під дією розбавленої кислоти і подальшої часткової нейтралізації за допомогою солей натрію або калію (рідкий пектин);

5) основи жувальних гумок;

6) білий або жовтий декстрин, термічно оброблений або декстриновий крохмаль, крохмаль, модифікований кислотною або лужною обробкою, освітлений крохмаль, фізично модифікований крохмаль і крохмаль, що піддавався обробці амілолітичними ферментами;

7) хлорид амонію;

8) плазма крові, їстівний желатин, гідролізати білка та їх солі, молочний білок і глютен;

9) амінокислоти та їх солі, крім глютамінової кислоти, гліцину, цистеїну та цистину, а також їх солей, що не виконують технологічних функцій в харчових продуктах;

10) казеїнати та казеїн;

11) інулін.

4. Харчові добавки, що включені до Переліку харчових добавок, дозволених до використання в харчових продуктах та умови їх використання, наведеного в додатку 1 до цих Показників безпеки (вимог) можуть реалізовуватись та використовуватись в харчових продуктах з дотриманням умов їх використання, визначених у ньому.

Інші харчові добавки, що не включені до Переліку харчових добавок, дозволених до використання в харчових продуктах та умови їх використання, наведеного в додатку 1 до цих Показників безпеки (вимог), дозволено використовувати за умови їх державної реєстрації відповідно до вимог Закону

України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Барвники E 161g «Кантаксантин (Canthaxanthin)» та E 171 «Діоксид титату (Titanium dioxide)» заборонено використовувати в харчових продуктах, наведених у розділах IV та V додатку 1 до цих Показників безпечності (вимог).

Перелік харчових добавок, у тому числі носіїв, дозволених до використання в харчових добавках, харчових ароматизаторах, харчових ензимах та поживних речовинах, а також умови їх використання наведено у додатку 2 до цих Показників безпечності (вимог).

Харчові добавки, переліки яких наведено в додатках 1 і 2 до цих Показників безпечності (вимог), повинні відповідати вимогам специфікації для харчових добавок, у тому числі барвників та підсолоджувачів, наведеним у додатку 3 до цих Показників безпечності (вимог).

Заборонено використовувати етиленоксид для стерилізації харчових добавок. У харчових добавках, переліки яких наведено в додатках 1 і 2 до цих Показників безпечності (вимог), а також їх сумішах, вміст етиленоксиду, незалежно від його походження (сума етиленоксиду та 2-хлоретанолу, виражена як етиленоксид), не більше 0,1 мг/кг.

5. Заборонено реалізовувати харчові добавки або будь-які харчові продукти, які містять такі харчові добавки, якщо їх використання не відповідає цим Показникам безпечності (вимогам).

6. У цих Показниках безпечності (вимогах) терміни вживаються в такому значенні:

- 1) допоміжна речовина для обробки – будь-яка речовина, що: не вживається як їжа сама по собі; спеціально використовується при переробці сировини, харчових продуктів або їх інгредієнтів для виконання певної технологічної цілі під час обробки або переробки; може призвести до ненавмисної, але технічно неминучої присутності в кінцевому продукті залишків речовини або її похідних за умови, що вони не становлять ризику для здоров'я та не мають технологічного впливу на кінцевий продукт;
- 2) поживні речовини – вітаміни, мінерали та інші речовини, які мають поживну цінність і додаються з цією метою, а також речовини, що додаються для фізіологічних потреб;
- 3) препарат – рецептура, що складається з однієї або кількох харчових добавок, харчових ензимів та/або поживних речовин, до складу яких включено такі речовини, як харчові добавки та/або інші харчові інгредієнти, щоб полегшити їх зберігання, реалізацію, нормалізацію, розбавлення або розчинення;

4) столовий підсолоджувач – препарат з підсолоджувачів, що відповідає цим Показникам безпечності (вимогам), який може містити інші харчові добавки та/або інгредієнти, та призначений для реалізації кінцевому споживачеві як замітник цукру;

5) функціональний клас – класифікація харчових добавок, відповідно до технологічної функції, яку харчова добавка виконує у харчовому продукті;

б) харчовий продукт без додавання цукру – харчовий продукт без: будь-яких моносахаридів або дисахаридів; будь-якого харчового продукту з вмістом моносахаридів або дисахаридів, який використовується для цілей підсолодження;

7) харчовий продукт зі зниженою енергетичною цінністю (калорійністю) – харчовий продукт, зі зниженою як мінімум на 30% енергетичною цінністю (калорійністю) у порівнянні з його початковим станом або іншим аналогічним харчовим продуктом;

8) quantum satis (достатня кількість) – не зазначене максимальне кількісне значення для речовини, яке може використовуватись відповідно до належної виробничої практики в обсязі не більшому, ніж необхідно для досягнення поставленої мети та не вводить споживача в оману.

6. Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» інших нормативно-правових актах у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів.

II. Рівні використання харчових добавок

1. Рівень використання харчової добавки встановлюється на найнижчому рівні, необхідному для досягнення бажаного ефекту.

2. Рівні використання харчової добавки повинні враховувати:

будь-яке прийнятне добове споживання або еквівалентну оцінку, встановлену для харчової добавки та її ймовірне добове споживання з усіх можливих джерел;

можливе споживання харчової добавки за добу, споживачами харчових продуктів, які призначені для споживання людьми з особливими дієтичними

потребами, якщо харчова добавка призначена для додавання у такі харчові продукти.

3. У відповідних випадках максимальний чисельний рівень для харчової добавки не встановлюється (*quantum satis*). У цьому випадку харчова добавка використовується відповідно до принципу *quantum satis*.

4. Максимальні рівні харчових добавок, що встановлені у додатку 1 до цих Показників безпеки (вимог), застосовуються до харчових продуктів в тому вигляді, в якому вони пропонуються кінцевому споживачу, якщо не вказано інше.

Як виключення з положень абзацу першого цього пункту, для висушених та/або концентрованих харчових продуктів, які потребують відновлення, максимальні рівні застосовуються до харчових продуктів у відновленому стані відповідно до інструкції виробника, враховуючи мінімальний коефіцієнт розведення.

5. Максимальні рівні для барвників, встановлені у додатку 1 до цих Показників безпеки (вимог), застосовуються до кількості забарвлюючої речовини, що міститься в препараті барвника, якщо не вказано інше.

III. Функціональні класи харчових добавок

1. Функціональні класи харчових добавок у харчових продуктах, харчових добавках та харчових ензимах наведено у додатку 4 до цих Показників безпеки (вимог).

2. Харчові добавки, зазначені у додатках 1 та 2, можуть бути віднесені до одного з функціональних класів, наведених у додатку 4 до цих Показників безпеки (вимог), залежно від того, яку технологічну функцію вони виконують. Віднесення харчової добавки до того або іншого функціонального класу не виключає можливість її використання для виконання декількох функцій.

IV. Використання харчових добавок в харчових продуктах

1. В необроблених харчових продуктах дозволяється використовувати харчові добавки, перелік яких наведено у додатку 2 до цих Показників безпеки (вимог).

2. Використання харчових добавок у харчових продуктах для дітей грудного та раннього віку заборонено, окрім випадків, визначених у цих Показниках безпеки (вимогах).

3. Тільки харчові барвники, перелік яких наведено у додатку 1 до цих Показників безпеки (вимог), можуть використовуватися з метою маркування харчових продуктів, а також іншого маркування обов'язкового для м'ясної продукції, для декоративного фарбування і штампування шкарлупи яєць.

V. Принцип перенесення

1. Наявність харчової добавки може бути дозволена:

1) у складі багатоінгредієнтних харчових продуктів, окрім зазначених у додатку 1 до цих Показників безпеки (вимог), якщо присутність харчової добавки дозволена в одному з інгредієнтів цього харчового продукту;

2) у складі харчового продукту, в який була внесена харчова добавка, харчовий ензим або харчовий ароматизатор, якщо харчова добавка:

дозволена в харчовій добавці, харчовому ензимі або харчовому ароматизаторі відповідно до цих Показників безпеки (вимог);

перенесена в харчовий продукт в результаті додавання в нього харчової добавки, харчового ензиму або харчового ароматизатора;

не виконує технологічної функції в готовому харчовому продукті;

3) у складі харчового продукту, який призначається виключно для приготування багатоінгредієнтного харчового продукту, і за умови, що цей харчовий продукт відповідає цим Показникам безпеки (вимогам).

2. Положення пункту 1 цього розділу, не застосовуються до дитячого харчування за виключенням випадків, коли нормативно-правовими актами визначено інше.

3. Якщо харчова добавка у складі харчового ароматизатора, харчового ензиму або харчової добавки додається в харчовий продукт і виконує в ньому певну технологічну функцію, вона вважається харчовою добавкою у складі цього харчового продукту, та повинна відповідати умовам застосування, передбаченим для такого харчового продукту.

4. З урахуванням положень пункту 1 цього розділу, наявність харчової добавки, що використовується як підсолоджувач, допускається у багатоінгредієнтних харчових продуктах зі зниженою енергетичною цінністю

(калорійністю) без додавання цукру, призначених для низькокалорійних дієт, що не викликають виникнення карієсу, із збільшеним терміном придатності, за умови, що присутність підсолоджувача в одному з інгредієнтів цього харчового продукту є дозволеною.

VI. Традиційні харчові продукти

1. Додавання харчових добавок до традиційних харчових продуктів може бути заборонено.

2. Перелік традиційних харчових продуктів, для яких заборонено використання деяких класів харчових добавок чи окремих харчових добавок наведений у додатку 5 до цих Показників безпеки (вимог).

VII. Маркування харчових добавок

1. Реалізація харчових добавок, не призначених для реалізації кінцевому споживачу, що продаються як окремо, так і в суміші декількох харчових добавок та/або з іншими інгредієнтами, допускається тільки за наявності інформації, передбаченої у пунктах 2 – 6 цього розділу, яка має відповідати вимогам частини третьої статті 8 Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».

2. У випадках, коли харчові добавки, не призначені для реалізації кінцевому споживачу, реалізуються окремо або в суміші декількох харчових добавок та/або з іншими інгредієнтами, та/або з додаванням до них будь-яких інших речовин, на їх упаковках або контейнерах повинна міститися наступна інформація:

1) назва та/або індекс відповідно до Європейської цифрової системи (E) кожної харчової добавки, що наведені в додатках 1 та 2 до цих Показників безпеки (вимог) або опис товару, що містить назву та/або індекс відповідно до Європейської цифрової системи (E) кожної харчової добавки;

2) слова «для харчових цілей» або «заборонено для харчових цілей», або зазначення харчових продуктів, в яких повинна застосуватися ця харчова добавка;

3) особливі умови зберігання та/або використання (у разі необхідності);

4) позначення, що ідентифікує партію;

5) інструкції з використання – у разі якщо відсутність таких інструкцій ускладнює належне використання харчової добавки;

б) найменування та місцезнаходження виробника, пакувальника або продавця;

7) дані про максимальну кількість кожного компоненту або групи компонентів, що мають кількісне обмеження присутності в харчовому продукті, та/або відомості, вказані в чіткій і зрозумілій формі, які дозволяють виконувати вимоги цих Показників безпечності (вимог) та/або інші вимоги нормативно-правових актів щодо харчових добавок. У випадках, коли одні й ті ж максимальні рівні відносяться до групи компонентів, що використовуються окремо або в поєднанні один з одним, може бути вказана одна цифра, яка відображає суму відповідних максимальних рівнів у відсотках. Максимальний рівень повинен бути виражений або чисельно, або словами «quantum satis»;

8) номінальна кількість (нетто) харчової добавки;

9) мінімальний термін придатності або дата «вжити до»;

10) у разі передбачених законодавством вимог, відомості про харчову добавку або іншу речовину щодо зазначення в маркуванні інгредієнтів, наявних у складі харчових продуктів.

3. У випадках, коли харчові добавки реалізуються в суміші декількох харчових добавок та/або з іншими інгредієнтами, на їх упаковках або контейнерах повинен міститися перелік всіх інгредієнтів із зазначенням відсотку кожного з них у загальній вазі всього вмісту упаковки, в порядку зменшення.

4. На упаковках або контейнерах з харчовими добавками, в яких присутні речовини (включаючи харчові добавки або інші інгредієнти), що додаються в харчові добавки для підвищення ефективності їх зберігання, реалізації, розведення або розчинення, повинен міститися перелік всіх інгредієнтів із зазначенням відсотку кожного з них у загальній вазі всього вмісту упаковки в порядку зменшення.

5. Як виключення з положень пунктів 2 – 4 цього розділу, інформація, передбачена в підпунктах 5 – 8 пункту 2 та пунктах 3 і 4 цього розділу, може зазначатися у лише документах, що супроводжують партію, та повинна бути надана під час або до моменту її доставки, за умови, що на видимій для огляду частині упаковки або контейнера з відповідним продуктом вказано «не для роздрібної торгівлі».

6. Як виключення з положень пунктів 2 – 4 цього розділу, у випадках, коли харчові добавки поставляються в цистернах, вся інформація може зазначатися

тільки у документах, що супроводжують партію, що надаються одночасно з доставкою такої партії.

7. Маркування харчових добавок, призначених для реалізації кінцевому споживачу повинно відповідати вимогам:

1) харчові добавки, що продаються як окремо, так і в суміші декількох харчових добавок та/або з іншими інгредієнтами, призначеними для реалізації кінцевому споживачу, надходять у роздрібний продаж тільки за умови наявності наступної інформації:

назва та індекс відповідно до Європейської цифрової системи (E) кожної харчової добавки, що наведені додатках 1 та 2 до цих Показників безпеки (вимог) або опис товару, що містить найменування та індекс відповідно до Європейської цифрової системи (E) кожної харчової добавки;

слова «для харчових цілей» або «заборонено для харчових цілей», або чітка інструкція про порядок застосування добавки в харчових продуктах, для яких вона призначена;

2) як виключення з положень підпункту 1 цього пункту маркування столового підсолоджувача повинно включати фразу «... столовий підсолоджувач на основі» з зазначенням назв(и) підсолоджувачів, що містяться в його складі;

3) маркування столових підсолоджувачів, що містять поліюли та/або аспартам, та/або солі аспартама-ацесульфама, повинно містити такі попередження:

поліюли: «надмірне споживання може мати послаблюючий ефект»;
аспартам та/або солі аспартама-ацесульфама: «містить джерело фенілаланіну».

8. Виробники столових підсолоджувачів повинні надавати доступну інформацію споживачам з метою безпечного їх використання.

9. Перелік барвників, маркування харчових продуктів з якими повинно містити додаткову інформацію, наведений у додатку 6 до цих Показників безпеки (вимог).

**Директор Департаменту
громадського здоров'я**

Олексій ДАНИЛЕНКО